

A fodrászat rövid története

JULIAN BARNES

1

A költözködést követő első alkalommal az anyja is elkísérte. Föltehetőleg azért, hogy megnézzze magának a borbélyt. Mintha a „hátral és kétoldalt rövidre, meg egy kicsit a tetejéből” kérés a kertvárosban mást jelentene. Ebben azért kételkedett. Egyébként minden ugyanolyannak tűnt: a kánpad, a kórházzag, a fenőszív, a bicska módra becsukott borotva – nem a biztonság kedvéért hajtották be, hanem fenyegetésül. S ami a legfontosabb, ugyanolyan volt a főhóhér is: lapátkezü őrült, aki annyira lenyomta az ember fejét, hogy majdnem eltört bele a légcsőve, a fülét meg azzal a bambuszból ujjával hajtotta félre.

– Megszemléli, hölgyem? – kérdezte behízsgő hangon, amikor végzett. Anya előbújt a képes újság védőpajzsa mögül, és fölállt.

– Nagyon szép – felelte szórakozottan, és fölé hajolt. Anyából erős illatszer szaga áradt. – Legközelebb majd elengedem egyedül.

Odakint anya végigsimította a fia arcát, ráirányította tétova tekintetét, és olyasmit rebegett, hogy szegény, megnyírt báránycám.

Most már egyedül jött el. Míg elhaladt az ingatlanügynökség, a sportbolt meg a fagerendás banképület előtt, gyakorolhatta, hogy „hátral és kétoldalt rövidre meg egy kicsit a tetejéből”. Gyorsan darálta el, ki se téve a vesszőt; elég, ha a szavak helyes sorrendben követik egymást, mint egy imában. Egy font három penny lapult a zsebében, a zsebkendőjét még mélyebbre gyömöszölte, nehogy elkallódjanak a pénzermék. Nem örült, hogy nem szabad félnie. A fogorvosnál egyszerűbb volt: oda mindig elkísérte az anyja, és a fogorvos minden alkalommal fájdalmat okozott, de utána cukorkát adott a jó magaviseletéért, és amikor az ember visszament a váróba, úgy tett a többi beteg előtt, mintha nagyon kemény fából faragták volna. A szülők büszkék voltak a gyerekeikre.

– Megjártad a hadak útját, kisöreg? – szokta kérdezni az apja. A fájdalom belépőül szolgált a felnőtt kifejezések világába. A fogorvos azt szokta mondani:

– Szólj apádnak, hogy most már indulhatsz a tengerentúli bevetésre. Érteni fogja.

Úgyhogy amikor hazaért, és apa megkérdezte:

– Megjártad a hadak útját, kisöreg?

Így felelt:

– Mr. Gordon szerint most már indulhatok a tengerentúli bevetésre.

Amikor benyitott, már-már fontosnak érezte magát, olyan felnőtt lendülettel nyomta le a kilincset. De a borbély csak biccentett, fésűjével a magas támlájú székek sorára bökött, megint berogyasztotta a térdét, és egy ősz muksó fölé hajolt. Gregory leült. A szék nyikorgott. Már ekkor rájött a pisilés. Mellette színes újságok voltak bedobálva egy nagy bödönbe, de nem volt bátorsága átnézni őket. A hajgombócokat bámulta a padlón.

Ahogy rá került a sor, az őrült vastag gumipárnát csúsztatott a borbélyszékre. Micsoda sértés, hiszen már tíz és fél hónapja hosszú nadrágban járt. Annyira jellemző – sohasem lehetett biztos a szabályokban, sohasem tudhatta, hogy mindenkit ugyanúgy kínoznak-e meg, vagy ezt a fajtát csak neki tartogatják. Most is: a borbély meg akarta fojtani, mikor ráterítette a hajvágókendőt, olyan szorosra húzta a nyakán. Azután betűrt egy kicsi kendőt a gallérja alá.

– És ma mit tehetünk a fiatalúrért?

A hangjában ott bujkált, hogy egy ilyen visszataszító és hazudós poloska, amilyen Gregory, ezer és egy különböző okból tévedhetett be az üzletbe.

Kis csönd után válaszolt neki.

– Hajvágást szeretnék.

– Hát akkor a legjobb helyre jöttél, nem igaz? – azzal a borbély megkocogtatta a feje búbját a fésűjével. Nem fáj, de nem is volt kicsi az a kocogtatás.

– Hátul-és-kétoldalt-rövidre-meg-egy-kicsit-a-tetejéből-köszönömszépen.

– Máris hozzálátunk – mondta a borbély.

Fiúkkal csak bizonyos időszakokban foglalkoztak. Kiírták, hogy „Szombat délelőtt nem fogadunk gyerekeket”. Szombat délután pedig amúgy is zárva tartottak, tehát nyugodtan írhatták volna azt is, hogy „Szombaton nem fogadunk gyerekeket”. A fiúkat akkor vették munkába, amikor a férfiak nem jártak fodrászhoz; legalábbis a dolgozók nem. Gregory olyankor is járt már ott, amikor a többi vendég nyugdíjas volt. Három borbély dolgozott az üzletben, mind középkorú, fehér köpenyes. Megosztották az idejüket az öregek és a fiatalok között. Odasettenkedtek az ilyen harákoló öreg muksókhoz, titokzatos beszélgetésekbe bonyolódtak velük, és eljátszották nekik, mennyire odavannak a fodrászszakmáért. Az öreg muksók még nyáron is kabátban meg sálban jártak, és távozáskor borraivalót adtak. Gregory a szeme sarkából szokta figyelni az ügyletet. Az egyik férfi pénzt ad a másiknak, utána titkos kézfogás, de közben mind a kettő úgy tesz, mintha mi sem történt volna.

A fiúk nem adtak borraivalót. Lehet, hogy a borbélyok emiatt utálták a fiúkat. Nem elég, hogy kevesebbet fizettek, még borraivalót sem adtak. Ráadásul nem maradtak veszteg. Legalábbis az anyukája mindnek azt mondta, hogy maradjon veszteg, és úgy is maradtak, de ez sem akadályozta meg a borbélyt, hogy jól fejbe ütögesse a gyereket a kemény tenyerével, ami olyan lapos, mint a fejsze foka, sőt közben rá is morduljon, hogy „Maradj *vesz-teg!*” Történetek keringtek bizonyos fiúkról, akiknek lenyisszantották a fülük felső végét, mert nem maradtak veszteg. A borotvát csak gyiloknak hívták. Minden borbély őrült.

– Farkaskölykök vagyunk?

Beletelt egy kis időbe, míg Gregory rájött, hogy őt kérdezik. Ekkor viszont nem tudta, hogy továbbra is leszegje a fejét, vagy fölnezzen a tükörben a borbélyra. Végül nem mozdította a fejét, és úgy felelt.

– Nem.

– Hát már is cserkész?

– Nem.

– Akkor keresztet vitéz?

Gregory nem tudta, mi az. Lassan emelni kezdte a fejét, de a borbély nyomban a fejére koppintott a fésűvel.

– Mondtam már, hogy maradj *vesz-teg*.

Gregory annyira meg volt rémülve ettől az őrülttől, hogy nem maradt ereje válaszolni, amit a borbély „nem”-nek értelmezett.

– Nagyon jó kis szervezet a keresztet vitézeké. Érdemes kipróbálni.

Gregory maga elé képzelte, hogy szaracénok aprítják miszlikbe a görbe kardjukkal, vagy kiteszik a sivatagban, hogy elevenen falják föl a hangyák meg a keselyűk. Közben átadta magát az olló hideg simaságának – mindig hidegnek érezte, akkor is, amikor nem volt az. Szemét szorosan összezárva tűrte az arcára hulló hajszalak okozta csiklandós kinszenvedést. Ült a széken, továbbra is behunyt szemmel, és biztosan érezte, hogy a borbélynak már réges-rég abba kellett volna hagynia a vagdosást, csak hát akkora őrült, hogy valószínűleg addig-addig vágja Gregory haját, míg a feje kopasz nem lesz. Hátra volt még a borotvafénés, ami azt jelentette, hogy mindjárt elmetszik az ember torkát; a penge száraz, karcoló érzése a füle mellett meg a tarkóján; a nyakszirtpamacs, amit a szemébe meg a fülébe böknek, hogy kiszedjék vele az odahullott haját.

Ezektől minden alkalommal összerezzen. De volt valami nagyon rémisztő is ebben a helyiségben. Gyanakodott, hogy valami durva dolog. Arról, amit az ember nem ismer, vagy amiről nem szabad tudnia, legtöbbször az derül ki, hogy durva. Mint például az a rúd odakint, a borbélyüzlet piros-fehér spirálfestésű cégérrúdja. Az nyilvánvalóan durva. Az előző helyen csak egy régi fadarabjuk volt, azt festették piros-fehérral körbe-körbe. Az itteni cégért villanyáram forgatta, szüntelenül örvénylő köröket írt le. Szerinte ez még durvább volt. Aztán a bődön a sok színes újsággal. Biztos volt benne, hogy azok között is kell hogy legyen egy-két durva magazin. Minden lehet durva, csak akarni kell. Ez az élet nagy igazsága, amire éppen akkor jött rá. Nem mintha zavarta volna. Gregory szerette a durva dolgokat.

Fejmozdítás nélkül a szomszédos tükörré sandított, a két székkal odébb ülő nyugdíjast látta benne. Be nem állt a szája, és kiabálva beszélt, ahogyan az öreg muksók szoktak. Most fölé hajolt a borbély, kezében kicsi, legömbölyített végű olló, és a szemöldökéből csipentett ki szálakat. Majd ugyanezt a műveletet elvégezte az orrrlyukaiban is, végül a fülében. A hallókájából masszív szálakat szedegetett ki. Tök gusztustalan. Végül a borbély hintőport kefélt a muksó nyakába. Hát azt meg minek?

Most a főhóhér előkapta a nagy hajvágót. Gregory ezt a részt sem szerette. Néha úgy használták a nagyollót, mint egy konzervnyitót, nyikkanás, bemetszés, nyikkanás, bemetszés, míg föl nem nyitották az ember egész agyát. No de itt a zizegő szerszám került elő, a hajnyírógép, ami még rosszabb, mert bármikor ölhet az áram. Százszor is elképzelve már. Ott zúg-zizeg a borbély kezében, aki észre se veszi, mit csinál, egyébként is utálja a gyerekeket, lekanyarít egy kiadós darabot az ember füléből, vér folyik a nullásgépre, rövidzárlat, és ott helyben meg is haltál. Milliószor előfordult már, az tuti. A borbély persze minden esetben túlélte, mert gumitalpú cipőben csinálta.

Az iskolában meztelenül úsztak. Csak Mr. Lofthouse-on volt egy ágyékkötőszerűség, emiatt nem láthatták a döngölőjét. A fiúk mindent levettek magukról, lezuhanyoztak a tetvek vagy valami szemölcsök miatt, vagy mert bűdösek voltak (hát a Wood, az tényleg elég bűdös volt), és ugrás be a medencébe. Magasra szökkentek, és amikor a vízbe csobbantak, alaposan beütötték a golyóikat. Ez is durva volt, úgyhogy vigyáztak, ne lássa meg az úszómester. A víztől feszesek lettek a golyóik, amitől még inkább előre állt a fütyijük, azután szárazra törülték magukat, és úgy lesték egymást, mintha oda se néznének, oldalvást, akár a tükörben a borbélynál. Mindannyian egyidősek voltak az osztályban, de egyesek odalent még teljesen csupaszok; másoknak, Gregorynak is, kis vízszintes szőrkeplet nőtt felül, de a golyóikon semmi; néhányuknak, például Hopkinsonnak vagy Shapirónak meg már olyan volt, mint a férfiaké, és sötétebb is, inkább barna, pont mint apának, amikor egyszer odakukucskált, és éppen felállt neki. De Gregorynak legalább *jutott* egy kis szőr, mégsem járt úgy, mint a csupasz Bristowe vagy Hall meg Wood. És mitől lett a Hopkinsoné meg a Shapiróé ekkora? A többieknek fütyijük volt, ennek a kettőnek meg már döngölője.

Pisilnie kellett. Nem lehetett. Nem szabad rágondolnia, ki kell bírnia hazáig. A keresztes vitézek megküzdöttek a szaracénokkal, és megszabadították a Szentföldet a pogányoktól. A pogányok puhányok, tanár úr? – ez volt Wood nagy poénja. A keresztes vitézek keresztet viseltek a köpenyükön. A páncéling jó meleg lehetett Izraelben. Most tilos arra gondolnia, hogy még aranyérmes is lehetett volna a Ki tud magasabbra pisálni? versenyben.

– Idevalósi vagy? – kérdezte váratlanul a borbély. Gregorynak most először sikerült a megfelelő pillanatban ránéznie a tükörben. Vörös képű, kicsi bajusszal, szemüveg, fakószőke haj. Tanulták: *De ki lesz majd őre az őrnek?* Szóval ki vágja a borbély haját? Az persze rögtön látszott, hogy ez a mostani nem csak őrült, hanem perverz is. Mindenki tudta, hogy sokmillió perverz szaladgál világszerte. Az úszómester is perverz volt. Az úszólecke után, amikor feszes golyókkal dideregtek a törülközőjükbe bugyolálva, és a fütyijük (plusz a két döngölő) felállt, Mr. Lofthouse végigsétált a medence partján, fölmászott a trambulinra, megvárta, míg mindenki őt

nézi, a kidagadó muszklját, a tetkóit, a két kiterjesztett karját meg a fenékén pertlikkel odaerősített ágyékkötőjét, azután vett egy mély lélegzetet, ugrott egy fejest, és víz alatt tett meg egy hosszt. Huszonöt méter víz alatt. Elérte a falat, kidugta a fejét, és mindenki tapsolt – nem mintha el lettek volna ragadtatva tőle –, ám Mr. Lofthouse észre se vette, inkább különféle úszásnemeket kezdett el gyakorolni. Szóval perverz volt. Valószínű, hogy a legtöbb tanáruk az volt. Az egyik jegygyűrűt hordott, róla tehát biztosan lehetett tudni.

De hát perverz ez a borbély is.

– Itt laksz a környéken? – kérdezte még egyszer. Gregoryt azonban ilyesmivel nem lehetett beugratni. Hamarosan bekopogtatna hozzájuk, hogy befűzze cserkésznek vagy keresztos vitéznek. Innen csak egy lépés, hogy megkérdezze apát vagy anyát, elengedik-e vele Gregoryt egy kis erdei táborozásra – csakhogy egyetlen, közös sátruk volna, és ott medvékről mesélne Gregorynak, és hiába tanulta földrajzból, hogy Angliában a medvék már a keresztos háborúk idején kihaltak, félig-meddig mégis elhinné, ha ez a perverz beadná neki, hogy a közelben ólálkodik egy medve.

– Nem régóta – felelte Gregory.

Nem volt valami ravasz válasz, rögtön belátta. Most költöztek ide. A borbély éveken át csúfolni fogja érte, amikor csak bejön hozzá. Gregory a tükörrre vetett egy pillantást, de a perverz nem árulta el magát. Még egy utolsó nyisszantott önfeledten. Azután leásott Gregory gallérjába, és megrázta, hogy minél több haj hulljon le belül az ingébe.

– Gondolkodjál a keresztos vitézeken – szólalt meg, miközben lehúzta Gregoryról a hajvágókendőt. – Lehet, hogy épp neked való.

Gregory látta a saját újjászületését, ahogy lekerült róla a szemfedő. Minden maradt a régiben, csak a füle állt el jobban, mint addig. Lassan lecsúszott a gumipárnáról. A fésű nekiütődött a feje búbjának, ezúttal erősebben, mert rövidebb lett a haja.

– Ne olyan hevesen, barátocskám.

A borbély elbattyogott az üzlet végébe, és egy tálcaszerű, ovális tükörrrel tért vissza. Úgy tartotta, hogy Gregory láthassa a saját tarkóját. Gregory az első tükrön át belenézett a másodikba, és ki a túloldalra. Hát ez nem az ő tarkója. Az nem ilyen. Érezte, hogy elpirul. Pisilnie kellett. Ez a perverz valaki másnak a tarkóját mutatta meg neki. Fekete mágia. Gregory csak bámult, az arcszíne egyre mélyebb vörös lett, nézegette az idegen tarkót, megnyírva és formára igazítva, végül ráébredt, hogy csak akkor jut haza, ha belemegy a játékba, így hát még egy utolsó pillantást vetett az idegen koponyára, bátran följebb emelte a tekintetét a tükörben, a borbély közönyösen csillogó szemüvegére, és csöndesen ráhagyta:

– Jó.

2

A fodrász udvarias megvetéssel nézett le rá, és tájékozódási jelleggel végighúzta a fésűjét Gregory haján – mintha mélyen, az aljnövényzetben egy rég elveszett választék húzódnatna, akár egy középkori zarándokösvény. A haj sűrejét lekicsinylő mozdulattal odébb pöccintette, amitől a zuhatag előrehullott, és a szemét eltakarva egészen az álláig lógott. A hirtelen támadt függöny mögött azt gondolta: „Faszta a szádba, Jim.” Csak azért ült itt, mert már nem Allie vágta a haját. Átmenetileg legalábbis nem. Szenvedélyesen idézte föl az emlékeit: beül a kádba, a lány pedig megmossa a haját, s utána nyomban le is vágja, ehhez ki se kell másznia. Majd Gregory kihúzza a dugót, Allie pedig lelocsolja róla az apró hajszálat a gégecsővel, incselkedik a víz sugárral, és amikor Gregory föltápászkodik, Allie rendszerint ott, helyben, minden fakszni nélkül a szájába veszi a farkát, s közben leszedi az utolsó néhány hajszálat. Mmmm.

– És hová gondolja... a választékot, uram? – A pasas úgy tett, mintha kudarcot vallott volna a választékkeresésben.

– Fésülje csak simán hátra – és Gregory bosszúból fölrántotta a fejét, hogy a haja visszakerüljön a feje tetejére, meg hátra, ahová való. Kinyúlt az undormány nejlon hajvágókendő alól, az ujjáival visszafésülte a haját a helyére, és föllazította. Legyen pont olyan, mint amikor bejött az üzletbe.

– És milyen... hosszúra hagyjuk, uram?

– Nyolc centivel érjen a gallér alá. Kétoldalt jól húzza föl, idáig – Gregory a két középső ujjával mutatta a vonalat, hogy meddig.

– És borotváljuk is meg közben?

Azt a pofátlan kurva anyját az ilyennek. Manapság *eszt* hívjuk borotvált arcnak. Csak ügyvédek, mérnökök meg erdészek turkálnak minden reggel a neszesszerükben, hogy eltakarítsák a borostájukat, mint a reformátusok. Gregory oldalvást a tükörbe pillantott, és rákacsintott saját magára.

– Így szereti – vetette oda könnyedén.

– Tehát már házasok vagyunk?

Vigyázz, mit pofázol, rohadjál meg, nem őriztünk együtt disznót. Hacsak nem arról van szó, hogy buznyák vagy. Nem mintha bármi kifogásom volna ellene, a szabad választás híve vagyok.

– Vagy még csak erőt gyűjt a nagy próbatételhez?

Gregory nem gyötörte magát a válaszadással.

– Én már huszonhét éve – mondta a pasas, amikor elkezdte csattogtatni az ollóját. – Ennek is megvannak a jó meg a rossz oldalai, mint minden másnak.

Gregory eléggé kifejezően horkantott, mint amikor az ember szerszámokkal telepakolt szájjal ül a fogorvosnál, az asszisztens pedig mindenáron el akar mesélni egy viccet.

– Két gyerek. Illetve az egyik már felnőtt. A lány még mindig velünk lakik, de mire háromig számolunk, kirepül az is. A végén egy se marad a családi fészekben.

Gregory a tükörbe nézett, de a pasas nem emelte föl a tekintetét, csak leszegett fejjel vágta a haját. Talán nem is volt olyan rémes alak. Leszámítva, hogy nagyon unalmas. S persze véglegesen eltorzult a pszichéje attól, hogy sok évtizede igyekszik megfelelni a vendég és a szolga közötti kizsákmányoló viszonyoknak.

– Az is lehet, ugyebár, hogy ön nem házasodós alkat.

Na, álljon meg a nászmenet. Most akkor ki vádol itt kicsodát buzeranciával? Világéletében mélységesen lenézte a fodrászokat, s ez az alak sem volt kivétel. Hülye, korlátolt fasz, két egész négy tized gyerekekkel, törleszti a jelzaloghitelt, és lemossa a kocsiját, csak hogy utána visszategye a garázsba. Jópofa kis telek a vasút mellett, hörcsöggépű asszony tereget a nyolcszögletű fém fregolira, naná, egyértelmű eset. A pasas valószínűleg hatodosztályú meccseken bíraskodik szombat délután. Á, nem is bíró ez, csak *taccsbíró*.

Gregory észrevette, hogy a fodrász hallgat, mint aki válaszra vár. Még hogy válaszra vár! Ugyan mire formálhat jogot ebben a viszonylatban? Hát jó, intézzük el az ürgét.

– A házasság a gyávák egyetlen kalandja az életben.

– Hát, nézze, maga biztosan okosabb, mint én, kedves uram – mondta a fodrász, és a hangja nem volt egyértelműen tisztelettudó. – Hja, aki egyetemre is jár...

Gregory megint csak horkantott.

– Én persze nem ítélek meg senkit, de azért úgy látom, hogy ezek az egyetemek sokkal több dologról tanítják meg a diákoknak, hogy le kell nézniük, mint amihez joguk volna. Végül is a mi pénzünkéből tartják fenn őket. Örülök is, hogy a fiam inkább műszaki főiskolára ment, igazán nem ártott meg neki. Ma már szépen keres vele.

Hogyne, hogyne, épp eleget ahhoz, hogy elartsa a következő két egész négy tized gyereket, meg hogy valamivel nagyobb mosógépet vegyen, és valamivel kevésbé hörcsöggépű feleséget. Az is több mint a semmi. Jaj, ez a rohadt, kurva Anglia. Mindenestre az egész vircsaft el lesz söpörve, elsőként az ilyen helyek. Régi, megpenészedett úr–szolga felállás, csupa mesterkelt

duma, osztályöntudat meg borraivalózás. Gregory nem helyezte a borraivaló intézményét, úgy találta, hogy csak az alá-fölérendeltségi viszonyokat erősíti a társadalomban, s egyaránt megalázó arra nézve, aki adja, és arra is, aki kapja. Aláássa a társadalmi kapcsolatokat. Gregorynak egyébként se futotta rá. Másrészt meg menjen a sunyiba, aki borraivalót ad egy olyan hajszobrásznak, aki közben lebuzeránsozza az embert.

Ezeknek az ürgéknek már annyi. Akadt Londonban egy-két építész tervezte hely, ahol a legújabb számokat bőgették a legújabb lejátszón, miközben egy fazon az ember sérójával babrált, és a személyiségéhez igazította. Nyilván egy vagyonba kerül, de hát még az is jobb, mint ez. Nem csoda, hogy az üzlet kongott az ürességtől. A felső polcon álló repedt bakelitrádióból szólt valami ötóra teára való trutyi. Ezeknek itt sérvkötőt kellene árulniuk, gyógyfűzőt meg gyógyharisnyát. Protézisekkel törjenek be a piacra. Falábbal meg levágott kéz helyére való acélkampóval. És persze parókával. Tényleg, miért nem árulnak a fodrászok parókát is? Miközben a fogorvosnál lehet venni műfogsort.

Hány éves lehet ez a pofa? Gregory megnézte magának: csontos, űzött tekintetű alak, nevetségesen rövidre vágott haja laposra zselézve. Száznegyven? Megpróbálta kiszámítani. Huszonhét éve nő, akkor talán ötven. Vagy negyvenöt, ha a buliban rögtön meg is kefélt, miután le vadászta. Már amennyiben jutott neki valaha is ilyen kaland. Őszül. Valószínűleg a fanszőrzete is ősz már. Őszül a fanszőrzet egyáltalán?

A fodrász befejezte a birkanyírást, az ollót sértő módon egy fertőtlenítő tálba pottyantotta, és előkapott egy rövidebb, szélesebb szerszámot. Nyissz, nyissz. Haj, bőr, hús, vér mind kibaszott közel. Borbély és felcser, azok voltak ők a régi időkben, amikor még nem különbözött a sebész a mészárosától. A cégér rúdján a piros spirál a beteg karjára tekert textilcsikot jelképezi, miután a borbély eret vágott a szerencsétlenül. A cégérről akkoriban az a tálka sem hiányzott, amelyikben a vért felfogták. Mára felhagytak azzal a tevékenységgel, és fodrásszá züllöttek. Konyhakertre pályáznak, és a földet böködi a páciens kinyújtott karja helyett.

Még mindig nem tudott rájönni, miért szakított vele Allie. A lány szólt ugyan, hogy Gregory túlságosan rátelepszik, meg hogy nem kap tőle levegőt, meg hogy olyan vele, mintha már össze is házasodtak volna. Na ne röhögtesse, mondta erre Gregory: az a helyzet, hogy *veled* járni olyan, mintha a csajnak közben volna még vagy fél tucat pasija. Hiszen én is éppen erről beszélek, mondta Allie. Szeretlek, vágta ki hirtelen kétségbeesésében Gregory. Még soha senkinek nem mondta, és érezte, hogy rossz pillanatban bukott ki belőle. Ilyet akkor jelentünk ki, ha erősek a pozícióink, márpedig az övé gyenge volt. Ha szeretnél, akkor megértenél, vágott vissza Allie. Mire Gregory, hogy akkor baszd meg és lélegezz szabadon. Közönséges veszekedés volt, szar, idéetlen veszekedés, semmi több. Nem volt jelentősége. Legfeljebb annyi, hogy szakítottak miatta.

- Tehetünk valamit a hajára, uram?
- Tessék?
- Tehetünk valamit a hajára?
- Nem. Sose húzzunk ujjat a természettel.

A fodrász felsóhajtott, mintha az elmúlt húsz percben szünet nélkül ujjat húzott volna a természettel, és Gregory esetében ez a nagyon is szükséges beavatkozás kudarcba fulladt volna.

Jön a hétvége. Új haj, tiszta ing. Két buli. Ma estére közös sörbeszerzés, egy nagy lavórral. Berúgás seggrészegre, aztán lesz, ami lesz – nálam ezt jelenti, hogy nem húzok ujjat a természettel. Á, dehogyis. Allie! Allie, Allie, Allie. Kötözd le a karomat. Feléd nyújtom a csuklóm, Allie. És ahol neked tetszik. Nem orvosi célból, de döfd csak belém. Tessék, ha neked csak ez hiányzik. Vági eret rajtam.

- Mit is mondott az imént a házasságról?
- Hogyan? Ja, csak azt, hogy a gyávák egyetlen kalandja az életben.

– Hát, ha nem haragszik meg érte, kedves uram, nekem nagyon is bevált a házasság. De maga bizonyára okosabb ember nálam, hiszen egyetemre jár.

– Én csak idéztem valakit – mondta Gregory. – De biztosíthatom, hogy az illető szak tekintély, és mindkettőnkénél okosabb volt.

– Gondolom, annyira okos, hogy még Istenben se hitt.

Bizony, bizony, *annyira* okos, volt Gregory nyelve hegyén, *pontosan annyira*. De valamitől visszafogta magát. Bátorsága csak addig terjedt, hogy szkeptikus barátai társaságában vonja kétségbe Isten létezését.

– És ha szabad kérdeznem, kedves uram, az az illető házasodós alkat volt?

Püff neki. Gregory is gondolt már erre – de mintha asszony nem szerepelt volna a történetben. Csakis szeretők, ebben biztos volt.

– Nem hiszem, hogy – a maga szavaival – házasodós alkat lett volna.

– De hát akkor, uram, talán mégsem volt akkora szakértő.

Réges-régen, jutott Gregory eszébe, a borbélyüzletek rossz hírben álltak, ahol semmittevők gyűltek össze, hogy adják-vegyék a híreket, s ahol lanton és fidulán játszottak a vendégek szórakoztatására. Most mindez a reneszánszát élte, legalábbis Londonban. Az összes hely valóságos pletykabánya, mindenütt szól a zene, és *stylistoké* a bolt, akik az újságok társasági rovatában is szerepelnek. Először is fekete pulóveres lányok mossák meg a vendég haját. Ez már döf! Nem kell otthon haját mosni, mielőtt fodrászhoz megy az ember. Elég, ha lazán, köszönést intve becsűrünk az üzletbe, és letelepszünk egy színes magazinnal a kezünkben.

A házasságzakértő tükröt hozott, és minden oldalról megmutatta két keze munkáját Gregorynak. Egész jó, ismerte el magában Gregory, kétoldalt rövid, hátul hosszúra hagyva. Nem olyan, mint némelyik csávóé az egyetemen, akik egyszerre, minden irányban növesztik a hajukat, szakálluk akár az őserdő, fésületlen óangol birkabunda, hátul zsíros zuhatag, satöbbi, satöbbi. Ne húzzunk ujjat a természettel, illetve csak egy hangyányit, ez volt az igazi jelszava. Természet és civilizáció folytonos kötélhúzása, ez tart bennünket készenlétben. Igaz, itt igencsak előtérbe furakodik a kérdés, hogy miként definiáljuk a természetet, illetve a civilizációt. Nem egyszerűen a vadállat vagy a burzsuj életmódjának követéséről volt szó. Hanem... hát, mindenféléről. Gregory szíve hirtelen elszorult Allie miatt. Vági rajtam eret, és kötözz meg. Ha egyszer visszakerül, nem fog annyira rátelepedni. De sajnos csak úgy tudta kettejüket elképzelni, hogy közel vannak egymáshoz, mint egy pár. Ez eleinte Allie-nek is tetszett, legalábbis nem tiltakozott.

Most vette csak észre, hogy a fodrász még mindig a kezében tartja a tükröt.

– Jó – mondta szórakozottan.

A fodrász üvegével lefelé tette le a tükröt, és Gregoryról lekerült az undormány nejlón hajvágókendő. Puha pamacs hussant végig a gallérján, ami valahogy egy laza csuklójú jazzdobosra emlékeztette. Huss, huss. Még előtte áll az élet, nem igaz?

Más nem tartózkodott az üzletben, a rádióból még mindig az a nyúlós trutyi szólt, mégis inkább a füle mellől érkező halk hangot hallotta meg:

– És valamit a hétvégére, uram?

Naná, lett volna kedve válaszolni, egy vonatjegyet Londonba, egy időpontot Vidal Sassoonnál, fél kiló sütnivaló kolbászt, egy karton barna sört, pár szál nikotinmentes cigit, agyzsibbasztó zenét, meg egy nőt, aki igazán szeret. Ehelyett ő is halkán szólalt meg:

– Egy csomag Durexet kérek.

Vége sikerült közös hangot találnia a fodrással. Kisétált a napra, kezdetét vehette a hétvége.

3

Indulás előtt bement a fürdőszobába, kihúzta a karos borotválkozótükröt, átfordította a nagyítós oldalára, és előkapta a körömmollóját a műanyag táskából. Először a szemöldökén kurtított meg néhány szálát, melyek úgy törtek elő, mint afrik a matracból, majd félig elfordult, hogy lássa, nem kandikál-e ki a füléből is ez-az. Elintézte néhány nyisszantással. Enyhe rosszkedvvel nyomta föl az orrát, hogy ott is megvizsgálja, mi látszik az alagút elején. Rendkívül hosszút nem talált, egyelőre legalábbis nem. Megnedvesítette a törlőkendő csücskét, és alaposan megdörzsölte vele a fölcimpája mögötti területet, végigszánkázott a porcos mélyedéseken, végül még egyszer jól benyomta a két mély, viaszos barlangba. A tükörképére nézve azt látta, hogy a füle olyan élénkrózsaszín a sok nyomorgatástól, mint egy megszeppent kisfiúé, vagy egy csokolózni félénk diáké.

Hogy is hívják azt a lepedékféle izét, ami ott fehérlett a nedves kendőn? Elnevezte magában fülkorpának. Az orvosok biztosan tudnak rá szakkifejezést. Lehetséges a fül mögött is gombás fertőzés, a lábomba mintájára fülgomba? Nem valószínű, mert a terület túl száraz. Akkor talán mégiscsak megteszi a fülkorpora – lehet, hogy mindenkinek van rá magánhasználatú kifejezése, akkor pedig közös szóra nincs is szükség.

Szokatlan, hogy senki nem hozakodott elő új névvel a birkanyírókra vagy a hajszobrásokra. Kezdetben borbélyok voltak, ma fodrászok. Pedig elég ritkán „fodorítanak”. „Stylist?” Mesterkéltséget és sznob hangzást. „Figaró”? Hű, de vicces. Humorosan szánt kifejezés volt az is, amit manapság Allie-vel használtak. „Leugrom a bordélyházba” – szokta bejelenteni Allie-nek. Bordély, borbély. Sej, haj.

– Ööö, háromra vagyok bejelentve Kellyhez.

Sötétkékre lakkozott köröm haladt lefelé a ceruzával írt, csupa nagybetűs neveken.

– Megvan. Gregory?

Bólintott. Amikor először jelentkezett be telefonon, és kérték a nevét, még úgy felelt: „Cartwright”. Ezt csönd fogadta a vonal végén, úgyhogy hozzátette: „Mr. Cartwright”, és csak ezután jött rá, miért is volt a hallgatás. Most viszont láthatta fejjel lefelé a nevét a határidőnaplóban: GREGGORY.

– Kelly azonnal jön. Addig hadd mossuk meg.

Még ilyen sok év múltán is nehezebb esett odaülni és fölvenni a testtartást. Talán a gerince miatt. Félig behunyt szem, a tarkó érzi a hajmosómedence hajlatát. Mint amikor hátúszás közben nem tudjuk, hány tempó még a medence fala. Ott hever az ember, nyaka a hideg porcelán szorításában, a torka szabad préda. Várakozás a guillotine bárdjára, fordított testhelyzetben.

Egy dagadt lány unottan dolgozott a fején, és a szokásos beszélgetés zajlott le közöttük.

– Nem túl meleg? Megvolt már a szabadság? Kér rá hajkondicionálót?

Közben a hajmosó behajlított tenyérrel, tessék-lássék védte a fülét a víztől. Az évek során megtanult már-már jó kedélyű passzivitásba süppedni a bordélyházban. Amikor először kérdezte meg tőle egy vörös képű fodrásztanuló, hogy kér-e kondicionálót, még visszakérdezett, hogy „Szerinted?”, mert úgy gondolta, a haját felülnézetből szemlélő leányzó jobban tudja megítélni, mire is van szüksége. A merev logika azt sugallta, hogy ha valamit kondicionálnak hívnak, az csakis javíthat a haj állapotán – másrészt minek kérdezősködni, ha valójában nincs választási lehetőség? A tanácskéréssel pedig csak zavart okozott, ami az óvatos „A vendég dönt” kijelentéssel zárult. Ezek után csak annyit szokott felelni visszafogottan, hogy „Igen”, vagy hogy „Kösz, most nem” – ami épp eszébe jutott. Illetve még attól tette függővé a választ, hogy a hajmosónak sikerült-e távol tartani a vizet a fülétől.

A hajmosó figyelmesen visszavezette a székéhez, mintha a csöpögő haj már a vakság előszobája volna.

– Kávét? Teát?

– Semmit, köszönöm.

Azt nem lehet mondani, hogy lant és fidula szól, és semmittevők hada adta-vette a híreket. Ezzel szemben dübörgött a zene, volt italválaszték és sokféle színes lap. Hová lett vajon a *Reveille* meg a *Tit-Bits*, az öreg muksók két kedvence a régi időkből, amikor még ő is a gumipárnán kucorgott? Kézbe vett egy *Marie Claire*-t – ha ezt a női magazint látják egy pasinál, az még nem kínos.

– Helló, Gregory, hogy s mint?

– Kösz, jól. És te?

– Egész tűrhetően.

– Kelly, jó az új fejed.

– Hát, már untam a régít.

– Tényleg tetszik. Jól néz ki, klassz az esése. Te is szereted?

– Nem tudom, még szoknom kell.

– Pedig abszolút nyerő.

Kelly elmosolyodott, Gregory visszamosolygott. Ez jól ment neki, a kedveskedés a vendég szerepében, komolyan vagy félig komolyan. Alig huszonöt évbe telt, míg rátalált a megfelelő hangra.

– És akkor ma milyenre csináljuk?

A tükörben fölnézett a fodrásznőre – magas lány, az erős frufruja tulajdonképpen nem is tetszett Gregorynak; úgy gondolta, túl szögletessé teszi az arcát. Bár ki tudja? Gregoryt nem izgatta a saját haja. Kelly megnyugtató társaság volt, gyorsan fölfogta: a vendég nem óhajt a nyaralásáról társalogni.

Mivel a válasz késett, Kelly azt javasolta:

– Mi lenne, ha pénz nem számít alapon mindent ugyanúgy csinálnánk, mint a legutóbb?

– Benne vagyok. – Ugyanúgy mint a múltkor, mint legközelebb és mindörökkön örökké.

A szalon légköre erősen emlékeztetett egy jó hangulatú általános járóbeteg-rendelésre, ahol senkinek sincs komoly panasz. Gregory elég jól kezelte a helyzetet, társasági szorongása elmúlt. Az érettség apró diadalai. „Akkor, Gregory Cartwright, most foglalja össze számunkra az életét.” „Hát, már nem félek a vallástól és a borbélyoktól.” A keresztes vitézekhez sohasem csatlakozott, bárkik legyenek is; az iskolában és az egyetemen került az izzó szemű térítőket; sőt már azt is tudta, mi a teendő, ha valaki vasárnap délelőtt becsönget hozzá.

– Ez az Isten lesz – mondta ilyenkor Allie-nek. – Hagyd, majd elintézem.

A küszöbön takaros, udvarias emberpár, az egyikük gyakran fekete, s olykor egy megnyerő gyermekcse is a kíséretükhöz tartozott. Provokációt kerülő, szelíd nyitó mondatuk nagyjából így hangzott:

– Csak azért járunk házról házra, hogy megkérdezzük az emberektől, nem aggasztja-e őket mai világunk állapota.

A dolog nyitja az volt, hogy a válaszban el kellett kerülni mind az őszinte igent, mind az önelégült nemet, mert az ugródeszkául szolgált ezeknek a jóembereknek. Gregory inkább nyájas, házigazdai mosollyal azonnal az elevenjükre tapintott.

– Térítés? – és mielőtt el tudták volna dönteni, hogy ők maguk igent vagy nemet mondjanak erre a brutálisan pontos megérzésre, Gregory fűgén le is zárta a beszélgetést. – Talán több szerencsével járnak a szomszédban.

Tulajdonképpen a legtöbbször jólesett neki, ha mosták a haját, a többi már csak rutinműveletek sora volt. Az sem szerzett neki különösebb örömet, ha a fodrászlány teste hozzáért az övéhez, ami manapság úgymint természetesnek számított. Kelly egyszer-egyszer öntudatlanul nekidől a csípőjével a felsőkarjának, vagy végighúzza rajta egy másik testrészét – és Kelly nem volt kimondottan túlóltözve. Rég elmúltak azok az idők, amikor Gregory még azt

hitte, hogy az ő kedvéért történik az egész, és hálát érzett, hogy a hajvágókendő eltakarja az övét. Ma már nem tudta elvonni a figyelmét a *Marie Claire*-ről.

Kelly azt mesélte, hogy jelentkezett egy miami álláshirdetésre, egy nagy üdülőhajóra. Öt-hét-tíz nap hajókázás, utána kimenő a parton, hogy elköltsd, amit megkerestél. Az egyik barátja már most is ezt csinálja. Jó bulinak tűnik.

– Izgalmas – mondta Gregory. – Mikor indulsz?

Miami veszélyes hely, nem? – tűnődött magában. – Lövöldözés, kubaiak, aztán jönnek a helyszínelők. Lee Harvey Oswald. Vajon biztonságban leszel? És hogy állunk a szexuális zaklatással az ilyen üdülőhajókon? Kelly elég csinos lány, illetve, bocsánat, ha már a *Marie Claire* van a kezében: csinos hölgy. De bizonyos értelemben mégiscsak lány, ha egyszer félig-meddig szülői aggodalmat vált ki a magafajta vendégből, aki otthon ül, utána elmegy a munkahelyére, majd levágatja a haját. Az életem, ismerte be magában Gregory, egyetlen gyáva kaland.

– Hány éves is vagy?

– Huszon**hét** – hangzott a felelet, mintha Kelly elérte volna az ifjúkor végső határát. Ha nem tesz azonnal lépéseket, élete végleg vakvágányra fut; csak pár hét, és úgy végzi, mint az a hajcsavarókban ülő vén nyanya a szalon túlsó végén.

– Nekem is van egy lányom, aki majdnem ennyi idős, egészen pontosan huszonöt. Úgy értem, van egy másik is. Két lányunk van – sehogy sem sikerült helyesen kifejeznie magát.

– Akkor mennyi ideje vagy nős? – kérdezte Kelly, mint akit megdöbbennek ezek a számadatok.

Gregory Kellyre nézett a tükörben.

– Huszonnyolc éve.

Kelly szája tátva maradt arra a gondolatra, hogy él a földön halandó, aki olyan irdatlan hosszú ideje házas, amennyi az ő teljes élete.

– A nagyobbik lányunk persze már kirepült, de Jenny még velünk lakik.

– Szép – mondta Kelly, de Gregory látta rajta, hogy ez már untatja. Elsősorban a vendéget unja. Még egy öreg, ritkuló hajú muksó, nemsokára óvatosabban kell fésülni. Gyerünk Miami, és mihamarabb!

Valljuk be: Gregory félt a szextől. Már nemigen tudta, mire való az. Jólesett, ha megesett. Úgy képzelte, hátralévő éveiben fokozatosan egyre ritkábban történik meg, majd elérkezik egy pillanat, s azután soha többé. De nem ettől volt benne félelem. Sem azoktól az ijesztő részletektől, amelyek a magazinokban jelentek meg a témáról. Fiatalabb éveiben is tele voltak a lapok ijesztő részletekkel, csak hogy akkor minden olyan világosnak és egyértelműnek látszott. Fölállt a kádban, és Allie a szájába vette a farkát. Az egész dolog magától értődött, az igazságának volt valami ellentmondást nem tűrő jellege. Ma már azon töprengett, nem volt-e mindig tévedésben. Nem tudta, mire való a szex. És úgy érezte, nem tudja más sem – ami csöppet sem javított a helyzeten. Üvöltöni lett volna kedve. Beleüvöltöni a tükörbe, és megnézni, amint visszaüvölt saját magára.

Kelly csípője Gregory bicepszénél járt – de nem a külső, hanem a belső íve ért hozzá. Legalább az egyik ifjúkori kérdésére megtudta a választ: igen, a fanszörzet is őszül.

A borralaló miatt nem szorongott. Húszfontos címlet volt nála, tizenhét a hajvágásért, egy a hajmosónak, kettő Kellynek. És a biztonság kedvéért, mert sosem lehet tudni, mikor emelik az árat, mindig magával vitt egy egyfontos érmét is. Ő már csak ilyen, ismert rá saját magára. Az a pasas, akinek egy tartalék font bújik meg a zsebében.

Kelly végzett a vágással, és közvetlenül Gregory mögött állt. Két melle a feje két oldalán bukkant elő. Gregory pajeszát mindkét oldalon a hüvelyk- és a mutatóujja közé fogta, majd félrenézett. Régi trükkje volt ez. Egy kicsit mindenkinek aszimmetrikus a feje, magyarázta, ezért ha szemmértékkel akarná eldönteni, könnyen hibázhatna. Inkább az ujjával mérte meg, hogy egyformák-e, s közben a pénztár meg az utca felé fordult. Miami felé.

Elégedett volt az eredménnyel. Elővette a hajszárítót, és az ujjaival fölborzolta Gregory haját – a hatás megmarad lefekvésig. Ekkor már gépiesen dolgozott, és valószínűleg azt számolgatta, ki tud-e ugrani cigiért, mielőtt a következő vizes fejet átírányítják hozzá. A gépiesség miatt pedig minden alkalommal megfeledezett magáról, és hozta a tükört.

Vakmerő tett volt ez Gregory részéről; pár évvel korábban történt. Lázadás a szemét tükör zsarnoksága ellen. Egyik oldal, másik oldal. Negyven éve, sőt több is, hogy borbélyhoz, fodrászhoz, bordélyházba jár, és minden alkalommal béketűrően bólogatott, akár fölismerte a tükörben a saját tarkóját, akár nem. Mosoly, biccentés, és ugyanennek a látványa a ferdén tartott üvegben, olykor szóbeli megerősítés, hogy „Remek”, vagy „Így sokkal jobb”, esetleg „Pont így gondoltam” vagy „Köszönöm”. Ha horogkeresztet nyírtak volna a tarkójára, valószínűleg akkor is úgy tesz, mintha elégedett volna. Ám egy napon arra gondolt, A fene se akarja látni a tarkómat. Ha elől rendben van, nem lesz baj vele hátul sem. Hogy ez nagyképűség? Korántsem. Inkább logika. Büszke volt a kezdeményezésére. Kelly persze mindig elfelejtette, de annyi baj legyen. Sőt még jobb is volt így, hiszen félénken kivívott győzelme alkalomról alkalomra megismétlődött. Már érkezett is Kelly, a lelke Miamiában, markában a himbálódzó tükör, Gregory pedig fölemelte a kezét, arcára kiült az ilyenkor szokásos, önelégült mosoly, és így mondta:

– Nem kell.

FORDÍTOTTA BARABÁS ANDRÁS